

CÂTEVA ASPECTE PRIVIND COMERȚUL CU LEMN PRIN PLUTĂRIT PE RÂUL PRUT LA SFÂRȘITUL SECOLULUI AL XIX-LEA ȘI ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-LEA

Aurel PREPELIUC*

Abstract

In the late 19th century and early 20th century, the forest-based industry and the wood-processing industry made great progress in Bukovina, relying on valuable forestry and efficient administration, on a wide development of railways and of narrow-gauge railways (forest railways) and on the existence of several floatable water courses, either natural or hydrotechnical constructions. Alongside Bistrița River, Prut River constituted an important method of timber transportation, being used by the timber rafts that came down on tributary Ceremuș and for the trade of raw or sawn timber with Romania or Russia. The volume of floating on Prut River outside the boundaries of Bukovina depended on several factors, among which the quantum of custom duties had a prominent place. Divergent trade interests of forest owners, supported by timber traders and representatives of wood-manufacturing industry, explode in the petitions addressed to the leading forums and in journalistic controversy, providing a veridical depiction of the economic life in Bukovina of late 19th and early 20th centuries.

Keywords: floating, Prut, customs duties, Novoselița, export.

Cuvinte-cheie: plutărit, Prut, taxe vamale, Novoselița, export.

Demersuri pentru valorificarea pe scară largă a principalei bogății a pământului Bucovinei – lemnul pădurilor – s-au făcut încă de la constituirea provinciei sub autoritate austriacă. Reușita celor câțiva temerari pionieri ce s-au încumetat în prima jumătate a secolului al XIX-lea să transporte lemnul în plute pe Bistrița și pe Prut până la porturile Dunării maritime a demonstrat viabilitatea ideii. Chiar și după introducerea pe scară largă a căilor ferate, din punct de vedere economic, plutăritul s-a dovedit a fi soluția cea mai potrivită pentru transportul buștenilor, dată fiind vastitatea pădurilor bucovinene și existența în zonă a unor cursuri de apă flotabile care să unească arealul montan bogat în păduri de rășinoase cu regiunile sărace în lemn din

---

* Muzeul Național al Bucovinei, Suceava – România.

Basarabia, sudul Rusiei sau cu porturile dunărene de unde lemnul brut sau ferestruit putea lua calea mărilor.

Râul Prut intră în Bucovina în proximitatea localității Orășeni. De aici, curgând în direcția sudică, delimitează teritoriile Bucovinei și Galiției până în preajma localității Nepolocăuți, de unde, unindu-se cu Ceremușul, Prutul străbate teritoriul Bucovinei cale de 71 km până la sud de Boian. Pe ultimul segment, între Boian și Novoselița austriacă, Prutul reprezenta frontiera Bucovinei cu România¹. La ape mari de primăvară, Prutul era flotabil încă de la Mikoliczin. Pe teritoriul Bucovinei, de la confluența cu Ceremușul, beneficiind de aportul debitului acestui afluent și de lucrările realizate pentru înlesnirea plutirii, nu mai existau piedici semnificative pentru plutăritul pe Prut².

Dacă în ceea ce privește exportul lemnului bucovinean prin plutire pe Bistrița, cu continuare pe Siret, întreprinzătorii trebuiau să facă față concurenței lemnului transilvănean și moldovean, la care se adăuga imprezizibilul șenal navigabil al Dunării între Galați și Marea Neagră, pentru comerțul cu plute pe Prut exista siguranța debușeului basarabean, teritoriu lipsit aproape total de păduri de rășinoase, cererea fiind mare și în Moldova din dreapta Prutului. Conform unei statistici austriece din anul 1869, la Iași își găsesc desfacere anual scânduri în valoare de cca. 100.000 de ducați, din care marfă adusă de la Vijnița în valoare de 3-4.000 de ducați, în timp ce trunchiurile de brad transportate în plute pe Ceremuș și Prut se vând la Bârlad cu 28 piaștri (3 fl 70 kr).³

Semnarea la București la 3/15 decembrie 1866 a Tratatului între guvernele Austriei, Rusiei și Principatelor Unite ale Moldovei și Țării Românești în privința navigației pe Prut⁴ a reprezentat piatra de temelie

¹ Eduard Fischer, Ladislaus Zurkowski, Georg von Catargi, *Die Bukowina: eine allgemeine Heimatkunde, verfasst anlässlich des 50 jährigen glorreichen Regierungsjubiläums Seiner kaiserlichen und königlichen Apostolischen Majestät unseres Allergnädigsten Kaisers und Obersten Kriegsherrn*, durch die k. k. Gendarmerie des Landes-Commandos No 13, Cernăuți, Commissionsverlag der k. K. Universitäts-Buchhandlung H. Pardini, 1899, p. 57.

² Carl Ritt von Schmedes, *Geographisch-statistische Übersicht Galiziens und der Bukowina nach amtlichen Quellen bearbeitet*, Lemberg, 1869, p. 33.

³ „Czernowitzer Zeitung”, II. Jahrgang, Cernăuți, nr. 92, 15 iunie 1869, p. 1-2.

⁴ Ludwig Bittner, *Chronologisches Verzeichnis der Österreichischen Staatsverträge*, vol. III. *Die Staatsverträge der Kaiserthums Österreich und der Österreichisch-Ungarischen Monarchie von 1848 bis 1911*, în seria „Veröffentlichungen der Kommission für neuere Geschichte Österreichs”, Viena, 13, Holzhausen, 1914, p. 196.

a unui demers de o jumătate de secol, timp în care s-au depus eforturi pentru regularizarea cursului râului Prut, una dintre arterele prin care lemnul pădurilor Bucovinei lua calea exportului. Comisia Mixtă a Prutului a activat intens în direcția amenajării râului pentru navigație și plutire, spre sfârșitul secolului al XIX-lea lucrările fiind finalizate pe distanța gura de vărsare în Dunăre – Nemțeni (325 km). Pentru sectorul Nemțeni – Novoselița (400 km), inginerul Comisiunii Mixte a Prutului, Toucourt, a întocmit în 1888 devizul cu lucrările ce mai erau de făcut pentru înlesnirea plutirii pe Prut cu luntre, plute și vapoare pe întreaga distanță de la gura de vărsare a Prutului în Dunăre și până la punctul de intrare a râului în Basarabia⁵.

Comerțul cu lemn pe Prut mai primește un imbold și prin cererea tot mai mare din zona Caucazului, o parte importantă a necesarului de lemn de rășinoase cerut de exploatarea petroliere rusești fiind satisfăcută de livrările bucovinene prin plutire pe Prut cu destinația Dunărea maritimă⁶.

În deceniul opt al secolului al XIX-lea, austriecii întreprind alte expediții cu plutele explorând și cursul superior, care se dovedește lipsit de obstacole serioase pentru plutărit, intensitatea traficului plutei cunoscând deja o evoluție constant ascendentă⁷.

Tabelul 1. Exportul de lemn prin plutărit pe Prut către România și Rusia între anii 1870-1873⁸

Anul	Total lemn exportat pe Prut		Din care expedit în România	
	Nr. plute	Masa lemnoasă (picioare cubice*)	Nr. plute	Masa lemnoasă (picioare cubice)
1870	1.294	647.172	380	190.000
1871	1.586	691.070	504	250.000
1872	1.447	723.466	383	191.500
1873	1.646	822.728	508	254.000

Industriile forestieră și de prelucrare a lemnului din Bucovina, beneficiind de bogate resurse silvice, cunosc o dezvoltare exponențială,

⁵ C. Chiru, *Canalisarea râurilor și irigațiuni*, în „Buletinul Societății Geografice Române”, anul al XIV-lea, trim. III și IV, 1893, p. 102-104.

⁶ „Oesterreichische Forst-Zeitung”, Viena, nr. 230, 27 mai 1887, p. 127.

⁷ C. v. Kwiatowski, *Der Pruth. Hydrographische Studie*, în „Mitteilungen der Kais. und Königl. geographischen Gesellschaft in Wien”, Viena, XVII Band, Verlag der geographischen Gesellschaft, 1874, p. 147-151.

⁸ *Ibidem*, p. 151.

* Un picior cubic este echivalent cu 0,02831685 metri cubi.

alimentarea fierăstraielelor putându-se face prin plutărit, transportul cherestelei fiind preluat de o rețea tot mai densă de căi ferate.

Statul austriac nu dispunea de importante suprafețe de pădure în Bucovina, astfel că această piață a lemnului era una rezervată exclusiv întreprinzătorilor particulari, autoritățile mărginindu-se a creiona un cadru legislativ coerent și eficient gândit pentru a aduce și cele mai bune beneficii pentru bugetul de stat.

Înființarea primei fabrici moderne de cherestea la Cernăuți în anul 1874 a redus plutăritul pe râul Prut în aval de capitala Bucovinei, aprovizionarea acestui „fierăstrău cu vapori” făcându-se aproape exclusiv din pădurile Bucovinei și Galiției din bazinul Ceremușului, consumația de lemn între anii 1894-1898 fiind de cca. 92.000 m³ doar pentru acest fierăstrău⁹. I-au urmat alte fabrici de prelucrare a lemnului, în special fabrici de cherestea, în localitățile de pe malurile Ceremușului sau ale Prutului, aprovizionarea cu bușteni făcându-se prin plutire liberă sau în plute, produsul finit fiind expedit pe calea ferată, de regulă în țări din vestul Europei.

Cum era și normal, dezvoltarea acestei industrii era susținută atât de autoritățile de la Cernăuți, cât și de guvernul imperial de la Viena, în detrimentul unui export de materie primă, beneficiile pentru bugetul local și cel central fiind evident mult mai mari. Prin investițiile importante făcute în achizițiile de păduri, marii proprietari, alături de negustorii și intermediarii comerțului cu lemn din regiunea Vijnița-Putila, militau pentru un tarif vamal permisibil care să le asigure continuarea exportului de lemn brut în Rusia facilitat de posibilitatea exploatării căii navigabile (plutibile) a Prutului.

Punctul terminus al traseului bucovinean al plutăritului pe Prut era Novoselița austriacă. Aici erau îndeplinite formalitățile vamale pentru traversarea frontierei austro-ruse înainte ca plutele să își continue drumul pe Prut. Datorită stufosului aparat vamal rusesc, formalitățile decurgeau greoi, rezultatul fiind supraaglomerarea schelelor de acostare a plutelelor în zona punctului de trecere a frontierei, cu ștrangularea traficului de plute spre Rus-Novoselița.

---

⁹ Eugen Guzman, „Silvicultura și industria silvică”, în vol. *Geschichte des österreichischen Land und Forstwirtschaft und ihrer Industrien 1848-1898* (cap. *Desvoltarea agriculturii și economiei silvice cu industriale lor cât și a vânătorii și pescăritului în ducatul Bucovina de la anul 1848*), Supplementband, Zweite Hälfte, Viena, Commisionsverlag Moritz Perles, 1901, p. 171-175.

În ședința Parlamentului Bucovinei din data de 26 februarie 1898, se dă citire petiției unui grup de plutași și de negustori bucovineni interesați de comerțul cu lemn, reprezentați de Asriel Fränkel din Novoselița austriacă, prin care se cere implicarea autorităților bucovinene în rezolvarea acestei chestiuni. Comisia parlamentară ia act de abuzurile la care sunt supuși reclamanții de către proprietarii terenurilor de pe malul Prutului prin impunerea, începând cu anul 1890, la plata unei taxe de 50 kr/plută în momentul acostării pentru îndeplinirea formalităților vamale, lucru sesizat de nenumărate ori de către negustori și plutași Guvernului Țării, Direcției de Finanțe sau Camerei de Comerț și Industrie a Bucovinei. În cazul refuzului plății acestei taxe discreționare, proprietarii terenurilor foloseau forța brută împotriva plutașilor sau aduceau stricăciuni plutei, forțându-i pe negustori să ajungă la o înțelegere. Din 1896 situația se înrăutățește, arendașii sau proprietarii malului pretinzând mult peste cele 50 kr de până atunci, chiar dacă, potrivit legii, plutele puteau acosta fără plată în locurile special destinate și chiar oriunde la mal în caz de forță majoră, cu o despăgubire corespunzătoare, dacă era cazul¹⁰.

În virtutea Legii Apelor nr. 93 din 30 mai 1869 și Legii Țării nr. 22 din 6 martie 1873, Parlamentul decide însărcinarea guvernului cu întreprinderea celor mai grabnice demersuri pentru identificarea unui loc de schelă potrivit în vederea îndeplinirii formalităților comerciale și vamale pentru plutele cu lemn ce vor trece frontiera cu Rusia la Novoselița. Între timp urma să se faciliteze acostarea plutei în locul utilizat până în acel moment în Novoselița austriacă, eventual cu plata unei taxe ca măsură reparatorie față de proprietarii malului¹¹.

Soluția a venit în luna august a aceluiași an, când Guvernul Țării acordă lui Sever cavalier de Zotta permisiunea înființării unei schele de acostare a plutei la Novoselița austriacă pe proprietatea sa de pe malul Prutului, schelă ce urma să fie utilizată, contra unei taxe, de către toate plutele ce așteptau rezolvarea formalităților vamale¹².

---

¹⁰ *Stenographische Protokolle des Bukowinaer Landtages*, Der siebten Session der achten Wahlperiode, 1898, Beilage 51, Cernăuți, R. Eckhardt'sche k. K. Universitäts-Buchdruckerei, p. 1-4.

¹¹ *Stenographische Protokolle des Bukowinaer Landtages*, Der siebten Session der achten Wahlperiode, 1898, Cernăuți, R. Eckhardt'sche k. K. Universitäts-Buchdruckerei, p. 237-238.

¹² *Ibidem*, Der zweiten Session der neunten Wahlperiode, 1900, Anhang XIX, Cernăuți, R. Eckhardt'sche k. K. Universitäts-Buchdruckerei, p. 274-277.

Preocuparea autorităților de la Viena pentru renegocierea tratatului comercial cu Rusia a pus pe jar cercul de interese constituit din comercianții de lemn și proprietarii de păduri din bazinul Ceremușului, ce doreau continuarea acestui rentabil export. Pe lângă numeroasele petiții adresate forurilor de conducere de la Cernăuți și Viena, susținătorii unui acord vamal „relaxat” au demarat și o campanie de presă pentru sensibilizarea populației și a autorităților. În articolele publicate în ziarul „Czernowitzer Tagblatt” exportul de lemn brut era descris ca o adevărată mană cerească pentru economia Bucovinei și deopotrivă pentru populația satelor de pe cursul Ceremușului și a afluenților acestuia, a cărei sursă de venit se afla în strânsă legătură cu exploatarea forestieră și plutărit¹³.

Într-o discuție cu președintele Camerei de Comerț, consilierul imperial Langenhan, delegația exportatorilor cerea cu toată energia renunțarea la intenția introducerii unui tarif vamal pentru lemnul plutit în Rusia ca marfă de export, aceștia argumentând că lemnul exportat este de calitate inferioară, fără căutare în fierăstraiele bucovinene, și, astfel, marfă („gunoi”) cu o valoare de cca. 4 milioane de kr își găsește un cumpărător și, în plus, sute de țărani huțuli, angajându-se plutași, au siguranța unui venit îndestulător. Mai exista și pericolul ca Rusia să răspundă cu condiții vamale mai aspre, așa încât exportul acesta se putea dovedi pe viitor nerentabil¹⁴.

De pe o poziție mai puțin permisivă continuării acestui comerț cu lemn brut fără aplicarea unor taxe vamale se situează o altă publicație din capitala ducatului Bucovinei, „Czernowitzer Allgemeine Zeitung”. Exprimând poziția Camerei de Comerț și a capitalurilor ce au investit în fabricile de prelucrare a lemnului, o serie de articole apărute sub semnătura lui Mathias Roll, un nume greu în lumea bancar-economică bucovineană, corespondent și colaborator economic în Novoselița al ziarului, demontează metodic întreaga filosofie a exportului lipsit de taxe vamale.

Într-un amplu articol publicat în luna aprilie a anului 1905 în ziarul mai sus amintit, Roll trage un semnal de alarmă în legătură cu amploarea pe care o luase exportul lemnului brut pentru prelucrare în țările vecine (Rusia și România) în diverse fabrici apărute în ultima vreme, unde era transformat în cherestea, draniță sau lână de lemn.

---

¹³ „Czernowitzer Tagblatt”, I. Jahrgang, Cernăuți, nr. 76, 29 aprilie 1903, p. 3.

¹⁴ Ibidem.

Dincolo de concurența făcută produselor similare austriece (bucovinene), produsele rusești beneficiau și de sprijinul autorităților de la Moscova, care impuseseră taxe vamale la importul de cherestea și draniță din Bucovina. Lemnul rotund expediat în plute pe Prut părăsea ducatul cu o valoare comercială de 12-14 kr/m³, pe când cherestea avea valoarea la Novoselița austriacă sau la Nepolcăuți 33 kr/m³, procentul de cherestea obținut dintr-un metru cub de bușteni fiind de 60 %. În plus, marfa bucovineană, de foarte bună calitate, se vindea în debușeele occidentale Oświęcim, Bodenbach, Triest sau Lindau cu mult peste cele 33 kr. Nu puteau fi trecute cu vederea nici posibilele locuri de muncă în industrie, administrație și comerț. Într-un final, pentru descurajarea exportului de lemn brut, se cerea instituirea unor taxe mai mari pe metrul cub de lemn vândut în picioare destinat exportului, în condițiile în care lemnului exploatat în bazinele râurilor Siret, Suceava sau Moldova și prelucrat integral în Bucovina i se aplica o taxă de 6-10 kr/m³, iar pentru lemnul exportat taxele nu se ridicaseră niciodată la aceste valori și fabricile de cherestea din Bucovina duceau lipsă de materie primă¹⁵.

Tratatul pentru un nou tratat comercial decurge anevoios, atât Rusia cât și Austria având de apărut interese greu de conciliat, în condițiile în care capitalul transfrontalier este tot mai puternic. Fluturând amenințarea că prin instituirea de taxe vamale la exportul de lemn brut un mare număr de muncitori care se îndeletnicesc cu tăiatul și plutăritul lemnului nu și-ar mai găsi de lucru, cu repercusiuni catastrofale asupra nivelului de trai în zonă, negustorii de lemn din districtul Vijnița, prin intermediul Camerei de Comerț, trimit o nouă petiție ministerului de comerț de la Viena, solicitând menținerea taxei vamale zero la exportul de bușteni în Rusia, unii dintre acești negustori fiind și proprietari de fierăstraie în Basarabia, pe malul rusesc al Prutului¹⁶.

Prin intermediul lui Asriel Fränkel, lider al comercianților de lemn din Novoselița austriacă, care și-a pus semnătura pe toate petițiile trimise autorităților bucovinene și austriece, într-un alt număr al ziarului „Czernowitzer Tagblatt” sunt reluate tezele vehiculate anterior, în general jumătăți de adevăr, prin care își justificau apărarea propriilor interese. Exportul redus de cherestea

---

¹⁵ „Czernowitzer Allgemeine Zeitung”, Cernăuți, nr. 380, 5 aprilie 1905, p. 1-2.

¹⁶ Ibidem, nr. 602, 6 ianuarie 1906, p. 5.

din Bucovina în Rusia este pus pe seama tarifelor mari practicate de căile ferate rusești, iar exportul draniței și al șindrilei ar fi fost prohibit din cauza prețurilor necompetitive ale mărții bucovinene. Se subliniază faptul că lemnul rotund exportat în Rusia este în genere lemn de clasa a II-a, 40% lemn de construcții și 60 % butuci, în condițiile în care în Austria nu se cere acest lemn de construcții, fiind preferat lemnul de esență tare, și, dată fiind supraproducția de lemn moale, acesta ar rămâne să putrezească în păduri. Pe valea Ceremușului, de unde provin plutele cu butuci, nu există fabrici de prelucrare, iar fabrica Goetz de la Cernăuți prelucrează doar lemn de calitate superioară pentru a fi exportat în Germania și alte țări vestice. În aceste condiții se exportă în Rusia cca. 110.000 m³ lemn rotund, din care 70.000 m³ bușteni. Calculând profitul adus printr-o ipotetică prelucrare în ducat a acestui volum de lemn, A. Fränkel obține 105.000 kr plecând de la premisa că într-o fabrică de cherestea, prin prelucrarea unui metru cub de bușteni, se obține un profit net de 1 kr 50 heleri. Autorul consideră acest câștig net inferior veniturilor obținute de plutașii bucovineni de pe râurile Ceremuș și Prut, estimate la 300.000 kr. Nu poate fi de acord nici cu premisa sporirii numărului fabricilor de prelucrare a lemnului de pe malul basarabean al Prutului, autorul considerând că în ciuda profețiilor făcute cu șase ani în urmă de către adversarul său, Mathias Roll, în tot acest timp au fost înființate doar două gateri mici, cu o singură pânză și de interes local, de vreme ce aveau o capacitate de prelucrare de cel mult 3.000-4.000 m³/an¹⁷.

Conflictul în presă nu se oprește aici, același corespondent al ziarului „Czernowitzer Allgemeine Zeitung” devoalează și mai mult din dedesubturile negoțului cu lemn, analizând afirmațiile făcute în dreptul la replică de către petiționarul A. Fränkel, pe care îl descrie ca fiind și proprietar al unui fierăstrău din Basarabia. La producerea draniței în Novoselița rusească (cu materie primă din Bucovina) lucrează și 200-300 de muncitori bucovineni în condiții de plată inferioare celor ce le-ar fi putut obține în Bucovina. Lemnul se exportă pentru că acei comercianți oferă cele mai bune prețuri și nu ca urmare a imposibilității prelucrării în țară. Fränkel ar fi subestimat și profitul ce se poate obține prin prelucrarea metrului cub de bușteni, profit care ar fi în realitate dublu, exportatorii neținând cont nici de

---

¹⁷ „Czernowitzer Tagblatt”, I. Jahrgang, Cernăuți, nr. 882, 13 ianuarie 1906, p. 4-5.

timpul de muncă mult mai mare pentru cei implicați în plutărit, nu rareori plutașii fiind nevoiți să refacă drumul spre casă pe jos de la mari distanțe, cerșind pe drum de-ale gurii¹⁸.

La înființarea de fabrici, în special în cazul producției de masă lemnoasă, se are în vedere în primul rând posibilitatea obținerii materiei prime ușor, comod și ieftin. Bogăția de păduri a Bucovinei și Galiției se preta cel mai bine împlinirii acestui deziderat, cheresteaua putând fi obținută în cele mai bune condiții de plată apelându-se la forța de muncă necalificată sau cu o slabă pregătire¹⁹.

Adevărata amploare a fenomenului era însă cunoscută încă din toamna anului 1905, când, sub imperiul valului de violențe antisemite ce cuprinsese Rusia, supușii austrieci din Bucovina care au investit în industria lemnului din Basarabia aflată sub stăpânire rusească cer protecția autorităților austriece. În ședința legislativului bucovinean din 13 noiembrie se dă citire unei Cereri de urgență sub titlul „Protecția cetățenilor austrieci din Rusia”. Într-o amplă introducere se arată că de mai mulți ani proprietarii de păduri și comercianții de lemn bucovineni exportă în Rusia prin plutărit mari cantități de lemn. Lemnul de esență moale era destinat construcțiilor, restul lemnului fiind tăiat în fierăstraiele construite de-a lungul Prutului în provincia rusească. Lucru de notorietate, cetățenii străini nu pot deține proprietăți în Rusia și ca atare nu pot nici ridica stabilimente industriale în nume propriu. Respectivii austrieci, în special comercianți bucovineni de religie mozaică, pentru a putea deține acolo astfel de întreprinderi, trebuie să o facă pe numele unor supuși ruși în baza unei declarații notariale prin care li se recunoaște avutul. Cum proprietarii ruși din acte erau tot de origine mozaică, este lesne de înțeles că investițiile austrieților din stânga Prutului treceau drept ținte „legitime” în ochii nelegiuitorilor grupați în așa-numitele „bande negre”. Parlamentul solicită Consulatului General al Austriei din Odessa și Consulatului din Novoselița rusească să facă toate demersurile pe lângă autoritățile rusești pentru protecția avutului austrieților ce au investit în industria lemnului din Rusia²⁰.

---

¹⁸ „Czernowitzer Allgemeine Zeitung”, Cernăuți, nr. 623, 4 februarie 1906, p. 5-6.

¹⁹ „Jüdische Volksstimme”, XI. Jahrgang, Viena-Budapesta-Brün, Praga-Lemberg, nr. 13, 30 martie 1910, p. 4.

²⁰ *Stenographische Protokolle des Bukowinaer Landtages*, Der zweiten Session der zehnten Wahlperiode, 1905, Cernăuți, R. Eckhardt'sche k. K. Universitäts-Buchdruckerei, p. 612-614.

Tabelul 2. Situația investitorilor bucovineni în industria lemnului din stânga Prutului (1905)²¹

Nr. crt.	Numele proprietarului austriac	Domiciliul	Felul proprietății	Locația	Valoarea investiției
1.	Mordko Itzig Singer	Vijnița	Stabiliment pentru producerea draniței	Rus-Novoselița	50.000 kr
2.	Kosner & Haber	Vijnița	Fierăstrău cu vapor	Lipcani	400.000 kr
3.	Simke Fränkel	Vijnița	Depozit lemne	Lipcani	50.000 kr
4.	Wendel Roll	Berhomet	Depozit lemne	Lipcani	15.000 kr
5.	Asriel Fränkel	Novoselița austriacă	Fabrică de lână de lemn; stabiliment pentru producerea draniței; depozit lemne	Rus-Novoselița	200.000 kr
6.	Peisach Schärf, Hersch Leßner	Vijnița	Depozit lemne	Brănești	50.000 kr
7.	Peisach Schärf, Hersch Leßner	Vijnița	Depozit lemne	Râșcani	10.000 kr
8.	Mayer Kosner	Vijnița	Fierăstrău cu vapor	Călinești	200.000 kr
9.	Peisach Schärf, Hersch Leßner, Itzig Feingold	Vijnița	Fierăstrău cu vapor	Sculeni	200.000 kr
10.	Simke Fränkel, Iacob Moses, Leßner Haim Mendel, Morgenstern	Vijnița	Fierăstrău cu vapor	Sculeni	200.000 kr
11.	Simke Fränkel, Asriel Fränkel, Iacob Moses Leßner Haim Mendel Morgenstern	Vijnița	Depozit lemne; fierăstrău cu vapor	Dănceni	500.000 kr
12.	Samuel Kosner	Vijnița	Depozit lemne	Borboieni și Nemțeni	60.000 kr
13.	Mordko Itzig Singer,	Vijnița	Fierăstrău cu vapor	Leova	500.000 kr

²¹ Ibidem, p. 446-447.

	Anzel Dauber, Kalman Scheinhorn				
14.	Moses Schäfler, Chaskel Pauker	Vijnița	Depozit lemne	Ungheni	50.000 kr
15.	Mordko Itzig Singer, Clische Dauber	Vijnița	Depozit lemne	Bălți	50.000 kr

Un simplu calcul ne arată că suma totală a investițiilor austriece în întreprinderi înființate pe malul stâng al Prutului, în Basarabia, trecea de 2,5 milioane kr. Aceste fabrici activau exclusiv pe baza lemnului brut din pădurile din zona Vijnița, lemn transportat prin plutărit, profitând de condițiile vamale extrem de permissive.

Semnale de alarmă transpar și din rapoartele agențiilor consulare austriece adresate Ministerului de Comerț din Viena. Atenți la toate mișcările economice din țările în care produsele austriece își găseau de bușeu, consulii austrieci creionează în rapoartele lor amploarea fenomenului migrării capitalului austriac în Rusia. Din raportul pe anul 1901 al consulului austriac de la Iași reiese îngrijorarea cu privire la numărul tot mai mare de fierăstraie construite în Basarabia de-a lungul Prutului, la care se adaugă și înființarea unei fabrici de călți de lemn, în timp ce dranița produsă aici a înlocuit-o total pe cea importată până în acel moment din Austria. Consulul avertizează că dacă taxele vamale nu vor fi consolidate prin convenții comerciale favorabile Austriei, industria în chestiune se va dezvolta repede în Basarabia, astfel încât importul se va mărgini curând numai la lemn de lucru²².

Tabelul 3. Ponderea exportului din volumul total al lemnului transportat prin plutărit pe principalele artere de transport ale Bucovinei în anii 1899²³ și 1904²⁴

Anul	Cursul flotabil	Plute		Consum local, fierăstraie		Merg la export		
		Nr.	m ³	Nr.	m ³	Nr.	m ³	Unde
1899	Dorna și Bistrița	9619	192380	8474	1694 80	107 45	214800	Rusia și România
	Ceremuș și Putila	9600	192000					

²² Petre Antonescu, *Comerțul și industria lemnoasă în România*. Rapoarte consulare, în „Revista Pădurilor”, tomul XVIII, serie II, an VIII, 1904, p. 293-294.

²³ „Bukowinaer Post”, Cernăuți, nr. 975, 29 martie 1900, p. 5.

²⁴ „Czernowitzer Allgemeine Zeitung”, Cernăuți, nr. 373, 28 martie 1905, p. 3.

1904	Dorna și Bistrița	18106	362120	3005	6010 0	151 01	302020	România
	Ceremuș și Prut	12455	249100	6712	1342 40	574 3	114860	Rusia și România

O creștere a exportului de lemn brut și lemn ferestruit spre Rusia era preconizată odată cu materializarea ideii de a lega cursurile Ceremușului sau Prutului cu cursul Nistrului printr-o cale ferată. La nivelul anului 1905 se vorbea tot mai insistent de o platformă de transbordare a lemnului adus prin plutărit din zona Vijnița. Lemnul ar străbate distanța până la Zaleszezyki în vagoane de cale ferată, urmând să își continue drumul pe Nistru către portul Odessa de la Marea Neagră²⁵. Ideea nu era nouă, încă din anul 1898 se dezbăteau în forul legislativ de la Cernăuți soluțiile alternative la exportul lemnului bucovinean, care să evite nodul de cale ferată din Rus-Novoselița, aflat prea departe de locurile de desfacere din Rusia a mărfii din bazinul Ceremuș-Prut. Parlamentul bucovinean solicită guvernului de la Viena găsirea unei soluții tehnice care să lege capătul sectorului de căi ferate bucovinene Lujeni – Zaleszezyki cu schela de plutărit de pe malul Nistrului pentru transbordarea lemnului adus din bazinul Prutului, astfel încât lemnul galițian plutit pe Nistru să poată fi concurat cu succes²⁶.

Prutul rămânea principala cale de trecere peste graniță a lemnului din bazinul Ceremuș în primul deceniu al secolului al XX-lea, în anul 1904 fiind înregistrat vârful exportului, cu 5743 plute²⁷. Din acest moment trendul a fost descendent; la finalul deceniului, în anul 1910, au fost exportate pe Prut doar 1587 plute cu bușteni²⁸.

Se poate concluziona că reducerea intensității plutăritului pe râul Prut în aval de Cernăuți trebuie corelată cu cererea tot mai mare de cherestea bucovineană pe piața occidentală, fapt ce a condus la o tot mai scăzută disponibilitate a materiei prime pentru export în Rusia sau România și la reprofilarea plutașilor în muncitori la fabricile de cherestea.

²⁵ Ibidem, p. 3-4; „Bukowinaer Rundschau”, Cernăuți, nr. 4748, 24 martie 1905, p. 4.

²⁶ *Stenographische Protokolle des Bukowinaer Landtages*, Der siebten Session der achten Wahlperiode 1898, Cernăuți, R. Eckhardt'sche k. k. Universitäts-Buchdruckerei, p. 230; Ibidem, Beilage 51, p. 3.

²⁷ „Österreichische Wochenschrift für den öffentlichen Baudienst”, XI. Jahrgang, Heft 42, Viena, 21 octombrie 1905, p. 639.

²⁸ Ibidem, XVII. Jahrgang, Heft 30, Viena, 27 iulie 1911, p. 51.